

Materiały edukacyjne nt pracy z młodzieżą

1. Model włączania młodych ludzi do procesów podejmowania decyzji w szkole i społeczności lokalnej, wypracowany w projekcie „Młodzież ma wpływ”

- podejście
- działania.

2. Trzy składniki kompetencji – wiedza, postawa (motywacja), umiejętności (doświadczenie).

3. Lista kompetencji społecznych i obywatelskich.

4. Lista kompetencji składających się na inicjatywność i przedsiębiorczość.

5. Ustalanie reguł współpracy i komunikacji – tzw. „kontrakt” lub „porozumienie”.

6. Cykl Kolba, czyli elementy procesu uczenia się osób dorosłych (młodych dorosłych też).

7. Podsumowanie kadencji/semestru - pytania do osobistej refleksji.

8. Empowerment – budowanie poczucia mocy i sprawczości, wskazówki.

9. Praca z młodzieżą.

10. Polityka młodzieżowa (= na rzecz młodzieży).

11. Poziomy partycypacji.

12. Publikacje.

13. Portale internetowe.

1. Przez ‘model’ rozumiemy działania, które:

1. Są proste i stanowią element codziennej komunikacji i regularnej pracy z młodzieżą.

Uważamy, że aktywne obywatelstwo to proces, a nie wydarzenie. To świadomość różnych potrzeb i interesów oraz regularna współpraca i współdecydowanie wszystkich zainteresowanych stron aby te potrzeby razem realizować.

To jak reagujemy na co dzień na pomysły i problemy młodych ludzi buduje ich wizję relacji w społeczeństwie. Proste czynności takie jak regularne spotkania (np. w każdy pierwszy poniedziałek miesiąca) dyrekcji szkoły z samorządem uczniowskim (lub władz gminy/miasta z młodzieżową radą) by porozmawiać o bieżących sprawach są niezwykle cenne w budowaniu wzajemnego zrozumienia, zaangażowania i umacniania poczucia ważności wśród młodych ludzi. Również dawanie szansy uczniom aby na początku każdego roku szkolnego sami opracowali regulamin samorządu uczniowskiego to cenne doświadczenie kształtujące umiejętności komunikacji i decydowania o swoich sprawach.

2. Opierają się na wierze w potencjał młodych ludzi.

Poważne traktowanie dzieci i młodzieży oraz obietnic im składanych, rzetelne informowanie i uważne słuchanie, otwartość na różne pomysły i metody działań młodych ludzi, a przede wszystkim wzajemny szacunek młodych i dorosłych – to przykłady elementów, które budują udaną współpracę. Jeśli nie traktujemy poważnie „małych” potrzeb młodych ludzi, to nie będą nam ufać w sprawach „dużych”.

3. Są procesem uczenia się i refleksji.

Zachęcamy do rozmawiania o doświadczeniach ze współpracy, do refleksji nad celami i osiągnięciami, do próbowania nowych metod i otwartości na bieżące potrzeby, do regularnego sprawdzania **czy nasze metody pracy i procedury rzeczywiście odpowiadają na potrzeby młodzieży** i dają im odpowiednie warunki do rozwoju ich potencjału i zaangażowania?

Działania rekomendowane w ramach modelu:

W szkole:

1. Organizacja demokratycznych wyborów reprezentacji Samorządu Uczniowskiego
2. Tworzenie i coroczne modyfikowanie przez uczniów Regulaminu Samorządu Uczniowskiego
3. Comiesięczne spotkania SU i dyrekcji
4. Konsultowanie z uczniami decyzji i spraw szkolnych
5. Realizacja inicjatyw oddolnych uczniów
  - raport dyrektora o zrealizowaniu inicjatywy oddolnej uczniów wybranej w drodze konsultacji
6. Organizacja debat szkolnych – 2 razy w roku
7. Prowadzenie lekcji o SU i projektów edukacyjnych, w tym lekcji i projektów nt młodzieżowej rady gminy/miasta/dzielnicy - dla każdego poziomu szkół.

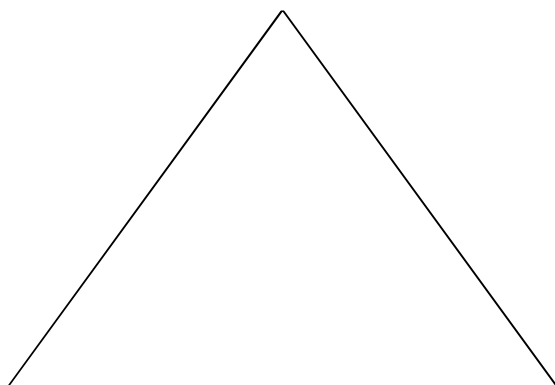
W społeczności:

1. Działanie Młodzieżowej Rady Gminy
2. Regularne spotkania z instytucjami
3. Udział w konsultacjach społecznych
4. Komunikacja i konsultacje z rówieśnikami, szczególnie z reprezentacjami samorządów uczniowskich.
5. Organizacja 2 debat gminnych w roku

2. Trzy składniki kompetencji

Kompetencje definiujemy jako połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji.

POSTAWA = motywacja,
chęć do działania i wiara, że warto.

WIEDZA = informacje,
znajomość i rozumienie teorii.

UMIEJĘTNOŚCI = potrafić
Praktyczne doświadczenie
oparte o **ĆWICZENIE**.

Kompetencje kluczowe* to te, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia. Państwa członkowskie UE określiły osiem kompetencji kluczowych:

1. Porozumiewanie się w języku ojczystym,
2. Porozumiewanie się w językach obcych,
3. Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne,
4. Kompetencje informatyczne,
5. Umiejętność uczenia się,
6. **Kompetencje społeczne i obywatelskie,**
7. Inicjatywność i przedsiębiorczość
8. Świadomość i ekspresja kulturalna.

*Źródło: Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady [nr 2006/962/WE](#) z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie [Dz.U. L 394 z 30.12.2006].

3. Kompetencje społeczne i obywatelskie

Kompetencje obywatelskie przygotowują osoby do pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim w oparciu o znajomość pojęć i struktur społecznych i politycznych oraz poczucie się do aktywnego i demokratycznego uczestnictwa, a także rozwiązywania konfliktów w razie potrzeby.

Kompetencje te obejmują m.in.:

- zdolność do konstruktywnego porozumiewania się w różnych środowiskach
- wykazywania się tolerancją
- wyrażania i rozumienia różnych punktów widzenia
- negocjowania połączonego ze zdolnością tworzenia klimatu zaufania,
- zdolność do empatii
- zdolność do radzenia sobie ze stresem i frustracją oraz do wyrażania ich w konstruktywny sposób
- pokonywanie uprzedzeń i osiąganie kompromisu
- dokonywanie rozróżnienia sfery osobistej i zawodowej
- świadomość celów, wartości i polityk, jakimi kierują się ruchy społeczne i polityczne
- zdolność do efektywnego zaangażowania, wraz z innymi ludźmi, w działania publiczne,
- wykazywania solidarności i zainteresowania rozwiązywaniem problemów stojących przed lokalnymi i szerszymi społecznościami
- krytyczna i twórcza refleksja
- konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności lokalnych i sąsiedzkich oraz procesach podejmowania decyzji na wszystkich poziomach, od lokalnego, poprzez krajowy, po europejski, szczególnie w drodze głosowania
- respektowanie demokratycznych zasad
- wspieranie różnorodności i spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju
- gotowość poszanowania wartości i prywatności innych osób.

Na podstawie:

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie [Dz.U. L 394 z 30.12.2006].

4. Kompetencje - Inicjatywność i przedsiębiorczość:

Inicjatywność i przedsiębiorczość oznaczają zdolność osoby do wcielania pomysłów w czyn. Obejmują one kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka, a także zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów.

Stanowią one wsparcie dla indywidualnych osób nie tylko w ich codziennym życiu prywatnym i społecznym, ale także w ich miejscu pracy pomagając im uzyskać świadomość kontekstu ich pracy i zdolność wykorzystywania szans; są podstawą bardziej konkretnych umiejętności i wiedzy potrzebnych tym, którzy podejmują przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym lub w nich uczestniczą. Powinny one obejmować świadomość wartości etycznych i promować dobre zarządzanie.

Umiejętności odnoszą się do proaktywnego zarządzania projektami, co obejmuje np. :

- planowanie, organizowanie, zarządzanie, kierowanie i zlecanie zadań, analizowanie, komunikowanie, sporządzanie raportów, ocenę i sprawozdawczość,
- zdolność skutecznej reprezentacji i negocjacji
- oraz zdolności zarówno pracy indywidualnej, jak i współpracy w zespołach.

Niezbędna jest umiejętność oceny i identyfikacji własnych mocnych i słabych stron, a także oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach.

Postawa przedsiębiorcza charakteryzuje się inicjatywnością, aktywnością, niezależnością i innowacyjnością zarówno w życiu osobistym i społecznym, jak i w pracy. Obejmuje również motywację i determinację w kierunku realizowania celów, czy to osobistych, czy wspólnych, zarówno prywatnych jak i w pracy.

Na podstawie:

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie [Dz.U. L 394 z 30.12.2006].

5. Kontrakt

– ustalanie reguł współpracy i komunikacji.

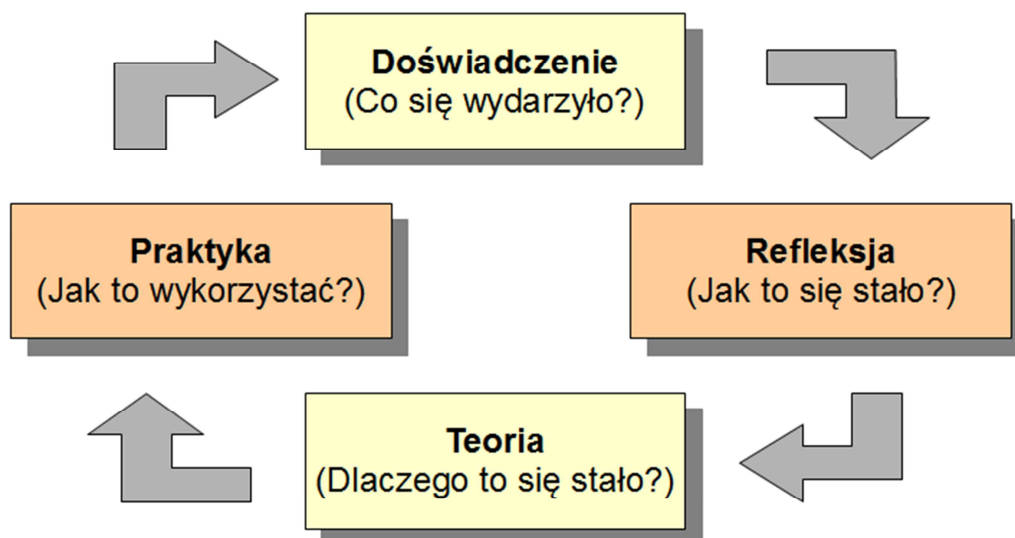
Wskazówka: reguły formułujemy pozytywnie, czyli mówimy **CO ROBIĆ**, a nie czego nie robić. Np. zamiast „Nie spóźnimy się” ustalamy, że „Przychodzimy punktualnie”.

Przykładowe kwestie do ustalenia w kontrakcie:

1. Sposób udzielania głosu, regulacja czasu wypowiedzi
2. Zasada „**W jednym czasie mówi jedna osoba**” (żeby się nie przekrzykiwać)
3. Kwestia korzystania z telefonów komórkowych i tabletów podczas spotkania
4. Kwestia spóźnień, przerw, ewentualnego wychodzenia
5. Sposób formułowania wypowiedzi, tu warto wprowadzić 2 zasady:
  - a) **Tzw. 'komunikat JA'** czyli umawiamy się, mówimy **o sobie, a nie o kimś**, że komentujemy jak dana sytuacja na nas wpływa, a nie oceniamy ogólnie sytuacji/zachowania/osoby.
    - *Taki sposób wypowiedzi uczy szacunku dla uczuć innych ludzi i świadomości, że różne osoby mogą różnie postrzegać to samo zdarzenie.
    - Np. mówimy: „Stresuje MNIE gdy mówisz do mnie tak głośno” zamiast: „Jesteś stresujący”, albo: „Jest MI tu za gorąco” zamiast: „Tutaj jest za gorąco” - bo druga osoba z grupy może uważać, że jest za zimno.
  - b) **Omawiamy konkretne zachowania, a nie oceniamy osoby jako całości.** Np. mówimy: „Nie zgadzam się z tym co powiedziałeś ponieważ uważam...” zamiast: „Jesteś głupi”, „Sposób w jaki zwróciłeś się do Jasia sprawił mu przykrość ” zamiast: „Jesteś chamem”. Starajmy się **opisać co konkretnie dana osoba powinna zrobić/powiedzieć** aby nie było problemu. Uwaga: twierdzenia typu: 'traktuj mnie z szacunkiem', 'zachowuj się grzecznie' są niejasne, mogą oznaczać wiele różnych rzeczy i trudno zgadnąć o co akurat chodzi.
7. Kwestia dokumentowania spotkania, zgody na robienie zdjęć, zakresu poufności.
8. .... Inne kwestie wynikające z potrzeb grupy, nie ma uniwersalnych kontraktów ☺

Kontrakt można i trzeba zmieniać w oparciu o potrzeby grupy. Ważne aby reguły były ustalane w drodze poszukiwania konsensusu, a nie narzucane przez najsilniejsze osoby. Na końcu należy się upewnić czy wszyscy się zgadzają oraz potwierdzić tę zgodę – np. przez podpisanie się każdego pod listą z kontraktem lub przez głosowanie.

6. Cykl Kolba, elementy procesu uczenia się:

Mówi się, że uczymy się na błędach. To NIE prawda.

Tylko mądry człowiek uczy się na błędach 😊

Żeby się czegoś nauczyć trzeba umieć wyciągać wnioski ze swoich doświadczeń.

7. Wspierające pytania, by uczyć się z doświadczenia:

Co było źle i dlaczego? – takie pytanie często sobie zadajemy, radzę aby tego NIE robić. Są pytania mądrzejsze i przyjemniejsze, które zamiast skupiać się na problemach pomagają nam wyciągać wnioski i się rozwijać. Zainspirowana tekstem Daniela Lichoty zachęcam Młodzieżowych Radnych aby po każdym działaniu wspólnie odpowiadać sobie na 4 pytania wg schematu coachingowego określanego angielskim skrótem 'GOLD':

1. Jaki był nasz cel? (**G**oal)
2. Jaki jest efekt? (**O**utcome)
3. Czego się nauczyliśmy? (**L**earned)
4. Co następnym razem zrobimy inaczej? (**D**ifferently).

Bo nie chodzi o to aby szukać błędów, lecz o to aby realizować cele, działać skutecznie i się rozwijać. Warto zastanowić się nad waszymi mocnymi stronami i na nich budować kolejne sukcesy. W końcu nikt nie jest idealny, więc słabości i przeszkody można analizować w nieskończoność, a tymczasem trzeba wyznaczyć cel i działać. Z każdej sytuacji wychodzimy bogatsi o nowe doświadczenia i inspiracje, warunkiem jest zadawanie sobie pytań aby umiejętnie wyciągać wnioski. Zapamiętajcie te 4 pytania i zadawajcie je sobie na każdej sesji Młodzieżowej Rady.

Podsumowanie kadencji/semestru - pytania do osobistej refleksji każdego:

1. Jaka jest najważniejsza rzecz, którą zrobiliśmy w tym roku?
2. Czym MRG powinna się zająć w kolejnym roku?
3. Co ja osobiście wniosłem do działań MRG? Co lubię robić w MRG?
4. Co mogę zrobić żeby być jeszcze lepszym radnym?

8. Empowerment

– budowanie poczucia mocy i sprawczości 😊

Praca z młodzieżą: Należy spojrzeć na młodych ludzi jako na kluczowych aktorów w poszukiwaniu rozwiązań dla problemów, przed którymi sami stoją...

Robocza lista wskazówek:

- Uczestnicz z przyjaznym nastawieniem do młodzieży
- Bądź gotów do zmiany własnych poglądów
- Słuchaj głosu młodzieży
- Miej szacunek dla poglądów młodych ludzi
- Zaangażuj młodych ludzi w cały proces
- Umożliw młodym ludziom zbudowanie holistycznego środowiska młodzieżowego
- Zaangażuj młodych ludzi w proces tworzenia modelu partycypacyjnego
- Bądź świadom istnienia przyjętych z góry założeń i stereotypów
- Przekrocz istniejące granice w relacjach dorosłych z młodzieżą poprzez zrzeczenie się i podzielenie się władzą
- Uzgodnij realistyczne ramy czasowe
- Używaj odpowiedniego języka, który będzie zrozumiały dla wszystkich
- Nagradzaj zaangażowanie młodych ludzi
- Wyraź uznanie dla wkładu młodych ludzi za pomocą środków formalnych, jak referencje
- Umożliw młodym ludziom pełną partycypację
- Pozwól młodzieży na rezygnację z uczestnictwa w procesie
- Wspieraj młodych ludzi w pozyskiwaniu środków finansowych i zasobów
- Bądź szczery.

Źródło: „Skuteczna praca z młodzieżą. Przewodnik po partycypacji młodzieży.” Tytuł oryginału: „Working effectively with young people. A guide to youth participation” Publikacja powstała w ramach projektu The Next prowadzonego przez nowozelandzkie Ministerstwo Rozwoju Młodzieży. **Plik do pobrania:** www.mlodziemawplyw.org.pl/files/publikacje/Skuteczna_praca_z_mlodziemawplyw.pdf

9. Praca z młodzieżą:

Praca z młodzieżą zaczyna się tam, gdzie są młodzi ludzie ze swoim widokiem na życie, świat, ze swoimi zainteresowaniami. Ale tam się nie kończy – praca z młodzieżą polega na zachęcaniu młodych ludzi do myślenia krytycznie o swoim życiu, o wartościach, oferując nowe doświadczenia i wyzwania, zwiększając ich możliwości, ale i aspiracje.

Pracownicy młodzieżowi to osoby (młode lub dorosłe) zaangażowane w edukację, aktywizację lub inne działania nastawione na dojrzewającą młodzież w kontekście społecznym.

[Źródło: The NYA Guide to Youth Work in England, <http://nya.org.uk/catalogue/workforce-1/nya-guide-to-youth-work-and-youth-services>]

„Zapewnianie pozytywnych, angażujących zajęć, ciągłe tworzenie szans odkrywania i odpowiadania na potrzeby, które mają wpływ na młodych ludzi to niezwykle wymagające, ale i nagradzające zadanie.” Kevin Mullins – Pracownik Młodzieżowy Roku 2012 w Anglii

10. Polityka młodzieżowa (= na rzecz młodzieży):

„Polityka młodzieżowa uznawana jest w krajach europejskich za międzyresortową, zintegrowaną politykę wobec młodych ludzi, **wywodzącą się z ich potrzeb**. Celem polityki młodzieżowej jest stworzenie odpowiednich warunków bytowych dla młodych ludzi, umożliwienie im uczestnictwa w życiu publicznym, udziału w życiu społecznym, kulturalnym i politycznym na równi z innymi grupami społecznymi”.

„Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003 – 2012”

* „Tworzenie polityki w oparciu o potrzeby młodzieży jest stosunkowo nowym podejściem. Wcześniej, w tzw. ujęciu tradycjonalistycznym, polityka młodzieżowa była rozumiana jako podejmowanie działań mających na celu kontrolę młodzieży i przygotowanie jej do przestrzegania określonych, zdefiniowanych wcześniej wartości.”

Michał Braun, <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/658623.html>

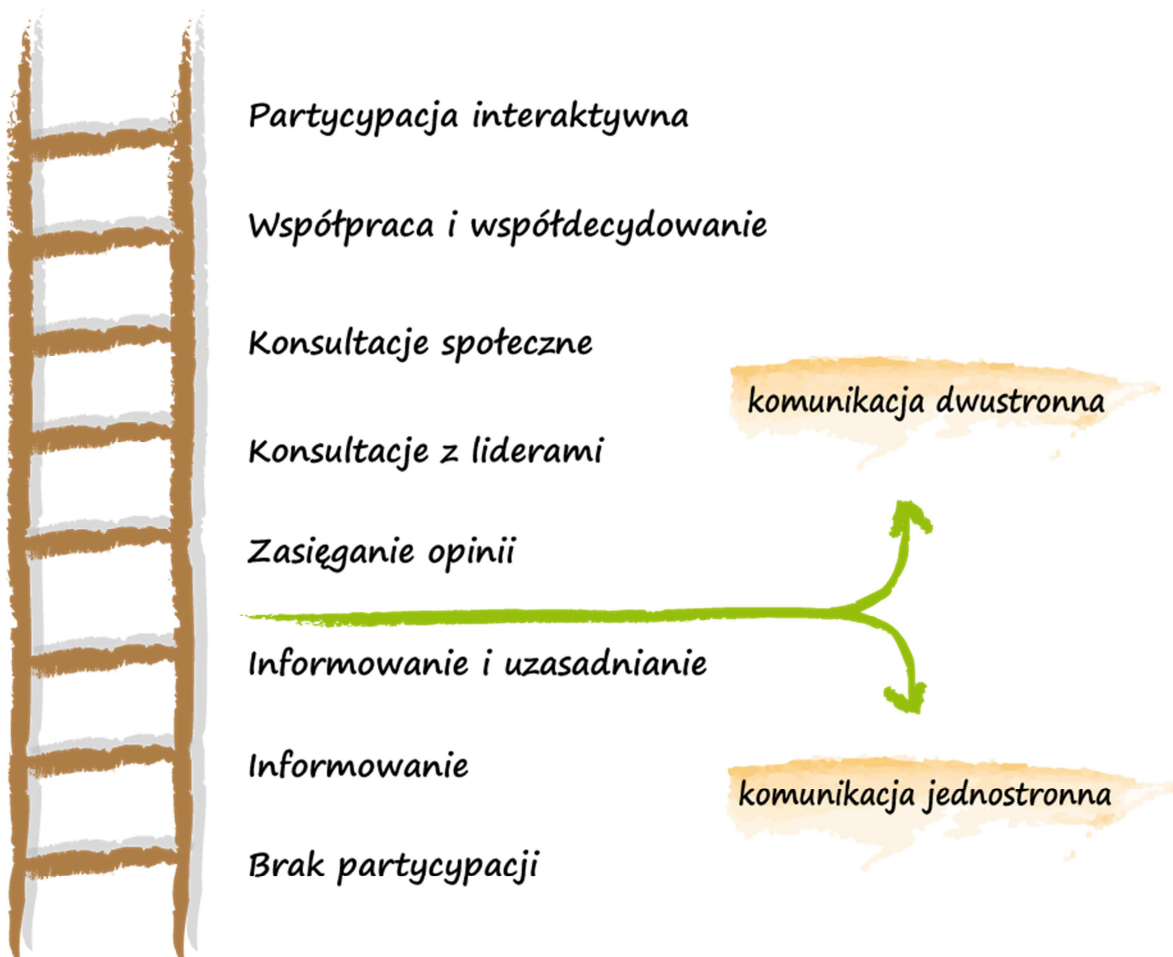
11. Partycypacja:

... czyli uczestnictwo. To sposób na aktywne branie udziału w wydarzeniach, które nas dotyczą. Możliwość zabierania głosu, uczestniczenia w podejmowaniu decyzji.

... obywatelska, czyli dotycząca nas jako obywateli.

To taki rodzaj partycypacji, który opiera się na komunikacji z władzą. Skupia się na współpracy władzy oraz obywateli we wspólnym podejmowaniu decyzji.

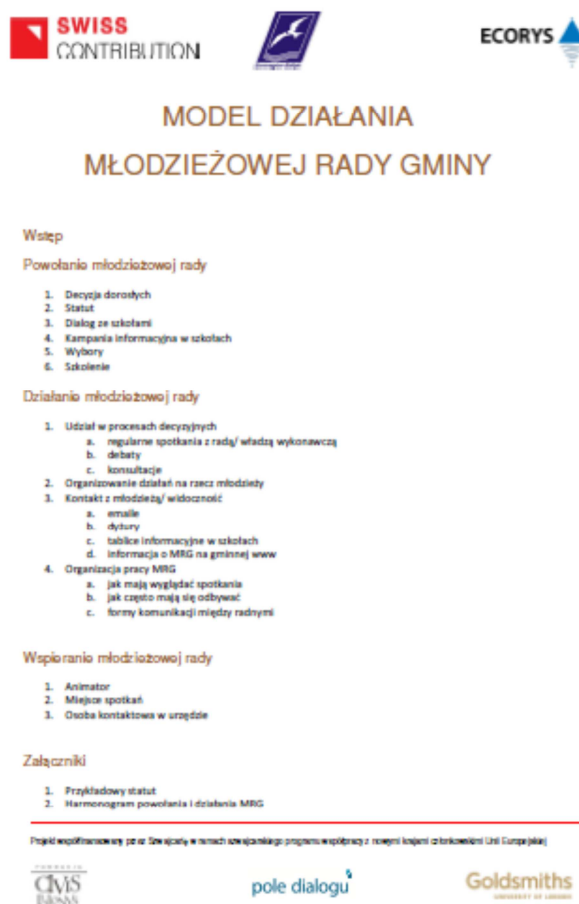
Są różne poziomy współpracy władz z mieszkańcami, pomocna w ich zilustrowaniu jest drabina:

Źródło: <http://geokonsultacje.edu.pl/zainspiruj-sie/abc-partycypacji/30-drabina> (14.11.2013)

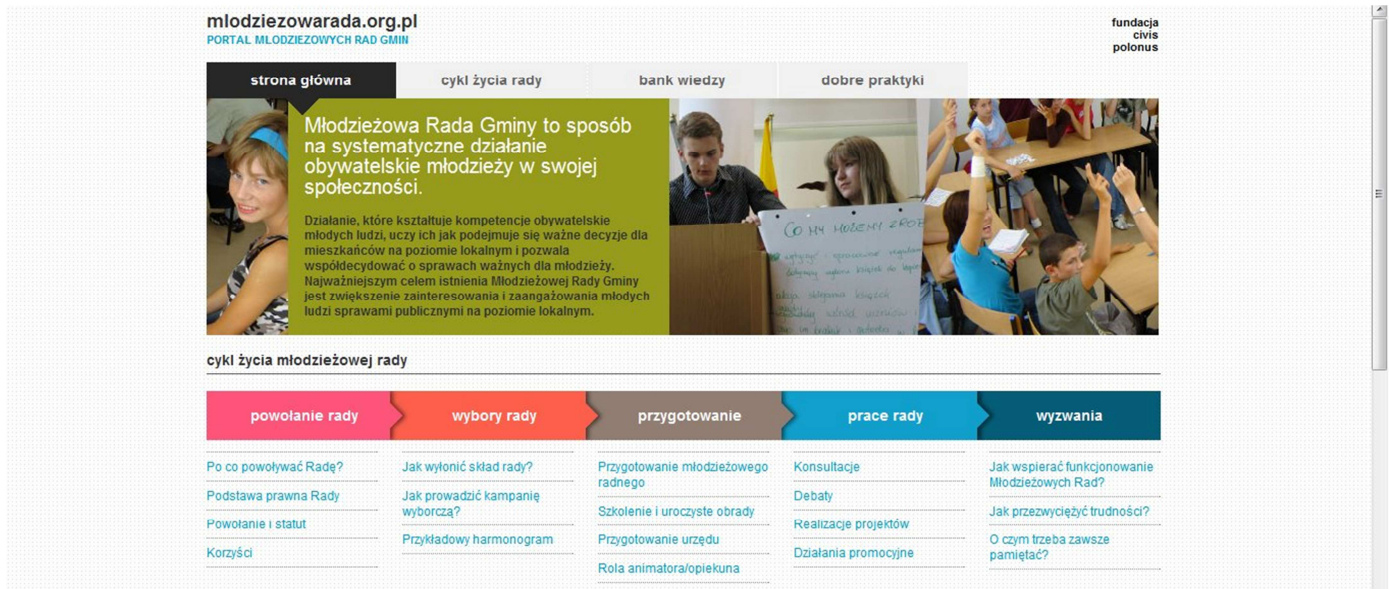
12. Publikacje:

<http://mlodziezmawplyw.org.pl/publikacje>

13. Portale:

www.mlodziejowarada.org.pl

mlodziejowarada.org.pl
PORTAL MŁODZIEŻOWYCH RAD GMIN

fundacja civis polonus

strona główna   cykl życia rady   bank wiedzy   dobre praktyki

Młodzieżowa Rada Gminy to sposób na systematyczne działanie obywatelskie młodzieży w swojej społeczności.

Działania, które kształtuje kompetencje obywatelskie młodych ludzi, uczy ich jak podejmuje się ważne decyzje dla mieszkańców na poziomie lokalnym i pozwala współdecydować o sprawach ważnych dla młodzieży. Najważniejszym celem istnienia Młodzieżowej Rady Gminy jest zwiększenie zainteresowania i zaangażowania młodych ludzi sprawami publicznymi na poziomie lokalnym.

cykl życia młodzieżowej rady

powołanie rady	wybory rady	przygotowanie	prace rady	wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> Po co powołać Radę? Podstawa prawna Rady Powołanie i statut Korzyści 	<ul style="list-style-type: none"> Jak wyłonić skład rady? Jak prowadzić kampanię wyborczą? Przykładowy harmonogram 	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie młodzieżowego radnego Szkolenie i uroczyste obrady Przygotowanie urzędu Rola animatora/opiekuna 	<ul style="list-style-type: none"> Konsultacje Debaty Realizacja projektów Działania promocyjne 	<ul style="list-style-type: none"> Jak wspierać funkcjonowanie Młodzieżowych Rad? Jak przezwyciężyć trudności? O czym trzeba zawsze pamiętać?

www.samorzaduczniowski.org.pl

www.samorzaduczniowski.org.pl
portal opiekunów samorządów uczniowskich

o portalu | english | kontakt | fundacja civis polonus |

strona główna   skuteczny opiekun   działania samorządu

Samorząd uczniowski jako lekcja demokracji

Zachęcamy do patrzenia na samorząd uczniowski w szkole jako proces uczenia się młodych ludzi samorządności, w którym ważnymi przewodnikami są nauczyciele. Samorządność, na którą składają się takie umiejętności jak branie spraw w swoje ręce, podejmowanie oddolnych działań, współdecydowanie o pewnych wspólnych kwestiach są bardzo ważnymi umiejętnościami w społeczeństwie demokratycznym.

Więcej ...

ostatnio dodane

- „Samorząd uczniowski jako narzędzie rozwijania kluczowych kompetencji obywatelskich”
- „Wyzwania stojące przed samorządem uczniowskim w szkole podstawowej”

bank pomysłów Dobre praktyki Scenariusze zajęć	literatura Co warto przeczytać Przydatna bibliografia	o samorządności Idea samorządności Badania nad samorządnością	współpraca i wsparcie Organizacje pozarządowe Instytucje
---	--	--	---

Zapraszamy do korzystania ze scenariuszy
lekcji i projektów edukacyjnych z portalu:

www.mlodziezmawplyw.org.pl

Opracowanie:

Karolina Wysocka, karolina.wysocka@civispolonus.org.pl, 607 046 535

Warszawa, marzec 2014.